

Kadare

ca pika shiu ranë mbi qelq

BIBLIOTEKA

85H-1

K 14

dyzet poezi të zgjedhura

Onufri

1

Parafytyroni Ismail Kadarenë në mbarim të viteve '50 dhe vargun, për mua, çelës në universin e tij poetik *Un' tek udha kam dalë dhe rri...* (Fusha shtrihet e errët, 1957). Lexuesi i vëmendshëm këtë perceptim nuk do ta kapë si dalldisje të poetit pas të dashurës, por si revoltë e heshtur, thënë përmes një lirizmi të zymtë e mjaft sugjestiv, që vijëzon dhe atmosferën e shoqërisë shqiptare, e cila gjysmëshekulli përpëlitej e dëgjonte propagandën e ditës si refren monoton: *te ne gjithçka është e bardhë...*

Fusha e errët do e përcjellë si hije në ecejake poetin dhe do të bëhet shqetësuese mbasi fundi nuk i dukej. *Me jakën e ngritur ëndërroja në shi*, thotë ai në *Poemë vjeshte*. Dhe, poezi pas poezie disi plotësohet imazhi. Pra, pakgjë shihej më tutje dhe atë që ta kapë syri ishte vetëm një kreature frike, që kishte depërtuar dhe në ëndrrën e njeriut të kyçur në kohë bunkerizmi. Kadare, i vetëdijshëm për kredon krijuese, nuk mund të pranonte miopsinë ndaj së shëmtuarës, që rrënon dinjitetin njerëzor dhe autoritetin e Shqipërisë para botës, se një vend pa krenarinë e moralin i ngjan guaskës boshe me të cilin luajnë valët e mistershme. Ishte i bindur se ato tërmete e zjarre të brendshme duhet të nxirreshin jashtë. Por, hulumtohej ajo fuqi magjike e fillonte seleksionimi i elementeve shprehëse. E, të vetmen armë poeti ka fjalën. Nga ajo kërkon edhe të pamundshmen për të bërë mrekullira. Të dëshmohet se brenda bunkerizmit të zymtë frymonte edhe diçka e shëndetshme: njerëzorja, e lashta e dënuar, e bukura...

Ndokush artikulimin e Kadaresë do ta shikojë me sy të keq dhe do ta kapë si provokim, por mu te ky dyshim hetohet kurajoja intelektuale, se me pakënaqësinë qiste krye rebelimi i tij, që edhe në romanet e tij do ta ndeshim si sarkazmë, alegori, si një ortek që vë përpara të keqen. Vështrohet, hulumtohet, perceptohet e thuhet më sublimja në universin e tij; ngritën ide që të dilet nga labirinti shqiptar dhe përmes tyre komunikon me lexuesin-interpretin, kohët i shndërron në nyje aty në fushën e errët. E djeshmja fillon te e sotmja dhe e tanishmja diku thellë në kohëra. Kështu, në tekstin e tij, për mrekulli inkuadron bëmat nga lashtësia shqiptare, po dhe nga mitologjia

Onufri

NGA I NJËJTI AUTOR

- Dialog me Alain Bosquet*, 1996, 1996, 1999, 2003
Spiritus, roman, 1996, 2000, 2003
Kushëriri i engjëjve, ese, 1997, 2003
Tri këngë zie për Kosovën, triptik, 1998, 1999, 2003
Kombi shqiptar në prag të mijëvjeçarit të tretë, ese, 1998
Pallati i Ëndrrave, roman, 1999, 2003
Ikja e shtërgut, tregim, 1999, 2003
Qorrfermani, roman, 1999
Vjedhja e gjumit mbretëror, tregime, 1999
Ra ky mort e u pamë, ditar për Kosovën, artikuj, letra, 1999, 2000
Kohë barbare (Nga Shqipëria në Kosovë), biseda, 2000
Kronikë në gur, roman, 2000
Breznitë e Hankonatëve, 2000
Bisedë përmes hekurash, 2000
Lulet e ftohta të marsit, roman, 2000, 2003
Unaza në kthetra, biseda, artikuj, intervista, ese, 2001, 2003
Eskili, ky humbës i madh, 2001, 2003
Qyteti pa reklama, roman, 2001
Gjenerali i ushtrisë së vdekur, roman, 2001
Përballë pasqyrës së një gruaje, tre romane, 2001, 2003
Jeta, loja dhe vdekja e Lul Mazrekut, roman, 2002, 2003
Stinë e mërzitshme në Olymp, dramë, 2002
Autobiografia e popullit në vargje, 2002
Hija, roman 2003
Kështjella, roman, 2003
Prilli i thyer, roman, 2003
Viti i mbrapshtë, roman, 2003

MBI AUTORIN

- 1) *Alfred Uçi*, Grotesku kadarean
- 2) *Bashkim Kuçuku*, Kadare në gjuhët e botës
- 3) *Tefik Çausi*, Kadareja përmes pasqyrave

854-1

K 14

ismail kadare

ca pika shiu ranë mbi qelq

dyzet poezi të zgjedhura

Onufri

Përgatiti për botim:
Bujar Hudhri

© Onufri, 2003

*Të gjitha të drejtat e botimit, në gjuhën shqipe,
brenda dhe jashtë kufijve të Shqipërisë,
i takojnë Shtëpisë Botuese Onufri*

ISBN 99927-53-52-8

Shtëpia Botuese Onufri, Rr. "S. Pasha", Tiranë
Tel&Fax 00355 4 220 017 <http://www.Onufri.com>
E-mail: onufri@abissnet.com.al

REVOLTË E HESHTUR PËRMES LIRIZMIT

1.

Parafytyroni Ismail Kadarenë në mbarim të viteve '50 dhe vargun, për mua, çelës në universin e tij poetik *Un'tek udha kam dalë dhe rri...* (Fusha shtrihet e errët, 1957). Lexuesi i vëmendshëm këtë perceptim nuk do ta kapë si dalldisje të poetit pas të dashurës, por si revoltë e heshtur, thënë përmes një lirizmi të zymtë e mjaft sugjestiv, që vijëzon dhe atmosferën e shoqërisë shqiptare, e cila gjysmëshekulli përpëlitej e dëgjonte propagandën e ditës si refren monoton: *te ne gjithçka është e bardhë...*

Fusha e errët do e përcjellë si hije në ecejake poetin dhe do të bëhet shqetësuese mbasi fundi nuk i dukej. *Me jakën e ngritur ëndërroja në shi*, thotë ai në *Poemë vjeshte*. Dhe, poezi pas poezie disi plotësohet imazhi. Pra, pakgjë shihej më tutje dhe atë që ta kapë syri ishte vetëm një katurë frike, që kishte depërtuar dhe në ëndrën e njeriut të kyçur në kohë bunkerizmi. Kadare, i vetëdijshëm për kredon krijuese, nuk mund të pranonte miopsinë ndaj së shëmtuarës, që rrënon dinjitetin njerëzor dhe autoritetin e Shqipërisë para botës, se një vend pa krenarinë e moralin i ngjan guaskës boshe me të

cilin luajnë valët e mistershme. Ishte i bindur se ato tërmete e zjarre të brendshme duhet të nxirreshin jashtë. Por, hulumtohej ajo fuqi magjike e fillonte seleksionimi i elementeve shprehëse. E, të vetmen armë poeti ka fjalën. Nga ajo kërkon edhe të pamundshmen për të bërë mrekullira. Të dëshmohet se brenda bunkerizmit të zyrtë frymonte edhe diçka e shëndetshme: njerëzorja, e lashta e dënuar, e bukura...

Ndokush artikulimin e Kadaresë do ta shikojë me sy të keq dhe do ta kapë si provokim, por mu te ky dyshim hetohet kurajoja intelektuale, se me pakënaqësinë qiste krye rebelimi i tij, që edhe në romanet e tij do ta ndeshim si sarkazmë, alegori, si një ortek që vë përpara të keqen. Vështrohet, hulumtohet, percpetohet e thuhet më sublimja në universin e tij; ngritën ide që të dilet nga labirinti shqiptar dhe përmes tyre komunikon me lexuesin-interpretrin, kohët i shndërron në nyje aty në fushën e errët. E djeshmja fillon te e sotmja dhe e tanishmja diku thellë në kohëra. Kështu, në tekstin e tij, për mrekulli inkuadron bëmat nga lashtësia shqiptare, po dhe nga mitologjia helene; bredh në botën shekspiriane dhe na përkujton gjëra makabre. *Mjaft më helmin në vesh*, dëgjohet poeti, tek ia bën me gisht diktaturës, e cila u mbyll turpshëm, duke shembur veten më shumë se gëlltitësit përreth. Po e ardhmja? Maalaut thotë: “E ardhmja nuk është shkruar asgjëkund, e ardhmja është ashtu si do ta bëjmë ne”, pra duhet dhënë shenjë se je gjallë; se duhet vepruar kundër së keqes në fushën e errët, ku “*gjithçka është e varfër, e mjerueshme, e frikshme*” (Dirck Schümer).

Disa poezi edhe të kësaj përzgjedhjeje autoriale të Kadaresë kanë përfundim të papritur, paralajmërohen ndarje, përplasje, shantazhe; na shfaqet *malli bojë hi ...adresat humben* (poezia Llora) një artikulum imagjnativ i shkallës

së lartë. Po kjo duhet shikuar nga një aspekt tjetër, si aftësi e poetit, që shqetësimeve personale u jep dimensione kombëtare. Bëhen çështje të theksuara. E, kjo është veti e krijuesve të mëdhenj. Fatin e individit nuk mund ta shohin ndaras fatit të popullit, siç nuk mund ta pranojnë triumfin e kombëtares si fitore fisi, por të kombit. Dhe tek lexon një lirikë me subjekt dashurie, bindesh më vonë se ke hapur një fletë tronditëse nga historia njerëzore, ashtu depërton në çështje mëse qeniesore të ekzistencës së një populli. Kadarenë e tmerron kufizimi i lirisë. (Ri)lexojeni poezinë *Mall* dhe ndaluni te thënia e Heraklitit: *Të zgjuarit janë bashkë me botën/ Kurse të fjeturit janë veç*". Thënie kjo e njohur, e që Kadare ia gjen vendin diku ne strofën e tretë të poezisë së lartpërmendur. Nuk iu zgjon kjo asociacione me mbylljen tonë një gjysmëshekulli, se vërtet tepër gjatë ishim në gjumë, as veten nuk e njihnim se na mungonte kurajoja? Shikimi ynë thyhej aty te muri. Është e besueshme kur poeti u drejtohet brezave të ardhshëm: *se shumë fjalë do t'i ketë zhdukur jeta...*(Epilogu i brezave që vijnë), apo shfajësimin ndaj një qytetërimi që deri dje e kishim sharë: *Ne pjellë e saj, robër të saj, mbretër të saj të rremë...* (Krishtlindjet në New York, 1997). E, ky udhëtim imagjektiv i Kadaresë me harkun kohor prej katërdhjetë vjetësh (1957-1997), me gjithsej 40 poezi, nxit të bësh pyetje: dolëm nga ajo fushë e errët apo mbi "varrezë bubullimash" do të endemi si të përhëntë?

2.

Kompleti i veprave të Kadaresë doli në botim të "Rilindjes" (Prishtinë, 1980), më herët seç duhej të shihte dritën në vendin amë. Libri i dhjetë ishte përzgjedhja e

poezive dhe më ishte besuar mua. Titullohet *Buzëqeshje mbi botë*. Ishte konceptuar mes dy poezive *Vallja shqiptare* dhe *Kënga e ushtarëve të vjetër*. Me këtë të dytën, pse po e mbyllja librin? Shkak ishte vargu: *Nga lufta vijmë në luftëra shkojmë*. Parandjenjë e çuditshme me atë që ndodhi në Kosovë në vitin biblik (1999) kur barbaria serbe dogji edhe gurin e shtëpisë. Ndërsa jashtë kisha lënë një pjesë dërmuese të poezive dhe poemat që nuk i bënin nder. Koncepti im ishte diçka tjetër. Besoja se krijuesi krijuesit duhet t'i zgjedhë vlerat e konfirmuara. Kështu mbron edhe letërsinë kombëtare. Frika e Kadaresë ishte dhe frika ime, por unë theksoj se vlera dhe guximi nuk mund të rrinë ndaras. Libri personal i tij për mua ishte një lehtësim se kisha vepruar drejt. Në përzgjedhjen e vet Kadare shkoi më larg. Është treguar tepër rigoroz. Kjo ndodhi me siguri për hir të poezisë, të këtij arti elit. Lasgushi nuk ishte i vetmi që e bezdiste edhe një fjalë, edhe një figurë. Gjatë përpilimit të *Buzëqeshjes mbi botë* më kishte trandur një piru, i cili vërvitej atje lart mbi botë. Pas Kosovës, Çamërisë, Mbishkodrës e trojeve të tjera kush e kishte radhën? Bën Shqipëria të jetë më xhuxhe?

3.

Në vitet '70 nacionalizmi serb ishte egërsuar. Nuk kishte poetë që për subjekt nuk e kishin mitin e Kosovës. As nuk mund të konsideroheshin kombëtarë ata krijues që realitetin e shikonin ndryshe. *Ujku i çalë* ishte lajtmotiv nga poetët më të rinj e deri te Vasko Popa (Vasil Popeski, ishte rumun). Shkrimi kishte zënë t'i vijë erë temjani dhe poezia të pagëzohet *arttemjan*. Nga libri i dhjetë i kompletit të Kadaresë kisha nxjerrë poezinë *Mundja e ballkanasve nga turqit në Fushën e Kosovës më 1389*. Kjo u botua pastaj në

një gazetë letrare serbe. Lexuesit e kritika e atjeshme e kishin pranuar si polemikë të mençur, ndërsa nacionalistët si dush ndaj nacionalizmit serb. Një poezi e Kadaresë luhati mitin e rremë mbi Kosovën, megjithëse edhe tani e përdorin si tapi ndaj trojeve tona të aneksuara. Guximi intelektual i shkrimtarit tonë bën të quhet dhe fenomen Kadare.

Libri *Ca pika shiu ranë mbi qelq*, lexohet në shumës, fat i një populli të thënë përmes shqetësimeve e kurajos së individit. Do më vinte keq po qe se ky libër mbetet i fundit i emblemës sonë kombëtare, siç e quajti bashkëkohësi i tij, Dritëro Agolli.

Ali Podrimja

Ulpianë, 15.10.2003

FUSHA SHTRIHET E ERRËT

Fusha shtrihet e errët tutje.
Drurët nxijnë tek-tuk si hajdutë.

Diku larg vetëtin, bie shi.
Un' tek udha kam dalë edhe rri.

Drurët nxijnë tek-tuk si hajdutë,
Sikur ruajn' mos vish ti që tutje.

1957

MBRËMJA E FUNDIT NË MOSKË

Në xhep, biletë e aeroplanit.

Nesër iki.

Kjo është përgjithnjë, e dashur.

Te dera e ashensorit, e hekurit

Të përcolla për të fundit herë: kur

Do të shihemi më vallë?

U puthëm.

Buzët si të metalta.

Pra, lamtumirë!

Ashensori lart si drejt qiejve të ngriti në errësi.

Moskë, 1960

PIZHAMET DHE AEROPORTET

Mizat ulen me zukatje
Mbi vijat e pizhameve
Dhe avionët me uturimë
Mbi pistat e aeroporteve.
Mos më lër kurrë, o moj botë e madhe,
Mos m'i mbyll kurrë portat!

Ka dashuri të vogla
Dashuri të para, dashuri nr. 1,
Dashuriza,
Që zukatin në kujtesë posi miza,
Që bëjnë kakao,
Që lajnë kanotiera;
Ka dhe dashuri të mëdha, të lira si era,
Mbetur tutje-tëhu nëpër botë anembanë
Që s'na dijnë ku jemi,
Që s'i dijmë ku janë.

Dashuri e vogël kërkon të kthej fotografitë;
Dashurive të mëdha u merr erë flokët ndanë binarëve,
Ngulçimet e tyre u ngjajnë sirenave,
Sirenave të hapësirta të ndarjeve.

Mos më lër kurrë, o moj botë e madhe!
Po të mbylla derën.
Thyeje, bëje fërtele!
Pas dritares sime
Të varen në tela
E të tunden nga era
Kantieret e reve.

Mbi vijat e pizhameve të mia avionët të ulen me poterre...

1961

IKJA E MOJSI GOLEMIT

1

Kjo rruga përdridhet
Si gjarpër i zi.
Për ku po vrapon,
Gjeneral Mojsi?
Pelerinën era
Ta ngre me tallaz.
Gjeneral Mojsi,
Pluhur shumë lë pas.

2

Kali përpin udhët,
Muzgu bie ngadal'.
Pse të dridhet freri
Dorës, gjeneral?
Leshrat gjithë pluhur
Të godasin sytë.
Mbi boshllëk të syve
Balli i ftohtë i yt.

3

Mbrëmja hesht mbi udhët.
Larg zjarre çobenjsh.
Gjeneral Mojsi,
Përse shpatën zhvesh ?
Rruga është e shkretë,
Troku natën mbush.
Veç ndërgjegjes sate
Prapa s'të ndjek kush.

4

Ik e ik përpara.
Mbrëmja nxin dhe nxin.
I ndërgjegjes troku
Prapa oshëtin.
Kalin tënd për freri
Ajo seç ta ze.
Ti në vrap e sipër
Shpatën vrulltas ngre.

5

Mojsi, ndërgjegjes,
Vallë si i re?
Ajo erret, bie
Mbytur gjak përdhe.
Në terr thundër e kalit
Xixa shkrepëtit.

Ndan' udhës së madhe
Ndërgjegjja jep shpirt.

6

Kali i egërsuar
S'lë pas tym, po re.
Qetësi pas teje.
Ajo mbet atje.
Mbi gropat e udhës
Si mbi plagë trokon.
Rrafshira të zymta.
Muzg i vjeshtës vonë.

7

Ik, e ik, e zezë
Rruga-shkretëti.
O, sa ankth e tmerr
Ka kjo qetësi.
Trok i tradhtisë
Natën mbyt e mbush.
Kokën pas ç'e kthen,
Prapa s'të ndjek kush.

8

Rrotull veç një rah
Shtrihet nënë re.

Toka është veç baltë,
Por jo më atdhe.
Toka si vejushë
Hëqti çdo stoli.
Vdiq atdheu, mbet balta,
Nën trokun e zi.

9

Qindra vjetë shkuan,
Ti lëviz si ankth.
Dimëron në qiej,
Por dheu s'të qas.
Në kalldrëme shekujsh
Troku yt i zi,
Mojsi i Golemëve,
Gjeneral Moj-Zi.

1961

KËNGA E MILLONAIT

Këngë e mokrave
Sonte fund nuk ka.
Ç'heshtje pragut ti,
O mor millona.
I mendimeve
Vargu nuk t'u sos.
Cigare « Diamanti »
Ç'po tymos, tymos.

Herë zbardh mielli,
Herë mërzia nxin,
Gojëhapurin thes
Mbushin me mundim.
Kokën grushteve,
Të të bjerë, ç'e le.
Po përse, përse,
Millona, ti ç'ke?

Derdhet mielli,
Miell i bardhë, oh,
Martohet në fshat
Vajza që ti do.

Do bëjnë me të
Pite, bakllava.
Ndaj te pragu ti
Heshte, millona.

Këngë e mokrave
Sonte mbrëmjen mbush.
Ç'të kujtohet vallë
Me kokën në grusht.
Matanë SMT-së
Muzgu kaltërosh,
Kur të puthte dhe
« Të dua » të thosh.

E trokashkave)
Kënga natën vret.
Nesër dasmë ka
Në lokalitet.
Do të ngrëjë dolli
Një shok i byrosë.
Vetëm ti atje,
Millona, s'do shkosh.

Në mes vajzave
S'do të hidhesh ti,
S'do t'i vish ndër mend
Askujt në gosti.
Mes muzikave
S'do dëgjojë kush,

Si mulliri yt
Sonte natën mbush.

Mes trokashkave
Të duket sikur
I gërnetës vaj
Mu në gjoks t'u ngul.
Do të hedhë atje
Dhëndri një shaka,
Qeshje e vjehrrës, ah,
Thikë: « ha-ha-ha ».

Vallen mblesi plak
Do ta heqë pastaj.
Shkel opingë e tij
Dashurinë e saj.
Thërresin krushqit « Brom! »
Hidhen krushqit « Hop! »
Këpucët mbi gjoks
Sikur hapin gropë.

Vetëm nuses ti,
Djalo do t'i dhembsh.
Do t'i mblidhet shpesh
Mu në gjoks një lëmsh.
Dorë e bardhë e saj
Do hollojë byrek.
Zemra jote e madhe
Shtrirë n'ato petë.

Por tek sofrë ajo
S' do dyshojë aspak,
Mos në miell ti
Ke hedhur farmak.
Ta njeh zemrën ty.
O mor millona,
Ndaj nga helmi yt
Ajo frikë s'ka.

Ç' po përtypin grurë
Nofullat me gur.
Një miell si ky
Ti nuk blove kurrë.
Më lehtë zemrën sot
Kishe bluar ti.
Qepallat si plumb
Të rëndojnë tani.

Herë nxin mielli,
Herë mërzia zbardh.
Thesi ja u mbush,
Koka ty t' u var.
Tani mielli i dasmës
Mbi supe të ra,
Të mbuloi krejt
Porsi mjegulla...

Djalo, millona.

1961

LLORA

I

Llora,
Prapë m'u kujtove, Llora.
Dashurinë tonë të shkuar
Prapë ripërtyt
Si demi që ripërtyt barin e livadheve të largët
Natën
Në grazhdiñ e rrethuar nga bora.

Po ripërtyt
Atë asfalt e zhavorr të zi kërcitës,
Boritë dhe katroret mizëri të taksive,
Tabelat e kafeneve plot dritë,
Afishë, stacione metrosh
Ku me ty brodha.

Nofullat e zemrës
Më dhembin,
Llora.

II

Tani shiu godet me shkelma qelqeve.
Atje qielli i zi si negativi i një shkretëtire.
Llora,
Më ka marrë malli
Mall bojë hiri.
Tani nata si një mbulesë vigane
Qëndisur me drita anëve,
Karfosur me paralele dhe meridianë
Nga lindja në perëndim
Na mbulon e shqetësuar.
Ne shtrihemi nën të,
Si në ethe zbulohemi
Të ndarë,
Të largët,
Të vetmuar.

Pati net,
I qullur nga stuhia jote,
Heshtja pranë teje dhe pasionit të marrë,
Mbërthyer mbi krahët dhe këmbët e tua
Si mbi një kryq të madh
Të bardhë.

Në fillim e mora kaq lehtë.
Madje s'thosha as fjalën « dashuri ».
S'e dija se dhjetë vjet më i ri se Krishti
Do të kryqëzohesha mbi ty.

III

Ja

Vetëtimat e verdha në qiej
Adresën tënde shkarravisin.
Sikur këto re
Të përhimta,
Të ngarkuara
Të t'i dërgoja si letra, Larisa.

Letra...

Nga gjithë letrat që shkrova
S' di pse të dërgova më të marrën
Pas së cilës si personazh Dostojevski
Të thashë njëqind herë « më fal! »
Më pas atë faj për të ndrequr
Doja të të shkruaja por më kot.
Lapsi më ngrinte mbi letër
Dhe unë ngrija si robot.
Ti u ngryse kur ta shpjegova,
Vështrimi t'u err, t'u mpi,
Si sytë e falltarit kur pikasin
Midis fallit kumtin e zi.
Diçka qe prishur në botë,
Në zembrek të saj, në aks.
Ikja e letrave si e zogjve
S'parandilte veç dimrin plak.

IV

Kështu pra të t'i nisja këto re
Gjer në vilën tënde në rrethinë të Moskës.
Ti në mesnatë e hutuar atje
Do të çoheshe nga gjumi,
Tek qelqet t'afroheshe:
Ç'ndodh kështu?
Ç'është kjo gjëmë,
Ky shi herë i mërzhitur, herë i rreptë,
Këto vetëtima,
Këto rrufe?
Dhe do të rrije gjithë natën tek dritorja
Retë të deshifroje,
Llora.

V

Zor se në jetë do të takohemi.
Adresat humbën,
S'ka letra.
Ti mjegullat,
Unë retë
Do t'i dërgojmë njëri-tjetrit
Gjersa dhe vetë
Të mjegullohemi.

VI

Më kujtohet, gazetat hapa në mëngjes
Si një tërbim, si një shkulum ere.
Shkronjat vallëzonin si n' ethe:
Prerje. Prerje. Prerje.

Prerje marrëdhëniesh diplomatike
Kurrë s' do të shoh ty.
Ambasadat u mbyllën.
Pasaportat,
Vizat
Ranë në zi.

Mbi ijet e tua të bardha
Ra pluhur.
Mbi sytë e tu.
Larisa Diplomatçeskaja,
Ç' ndodhi në botë kështu?

VII

Qëndrova përpara globit.
Ballin e nxehtë mbështeta
Mbi rrudhat e meridianëve.
Do të desha të pija me globin,
T' endeshim të dy të dehur,
Ai mes kozmosit,
Unë rruginave të Tiranës.

VIII

Nga erdhi kjo dashuri
Në kohën kur turp më vinte nga kjo fjalë.
Ishte me siguri si ndëshkim,
I atij që me tempullin tallet.

Njohja në stacionin Komsomolskaja
Banale si rrallëherë ish.
Numri i telefonit shkarravitur shkujdesshëm
Me të kuq buzësh
Barbarisht.

Restorant « Leningradi »
Shampanjë,
Snobizëm i dyanshëm,
Kotni.
Perlat, secili, pse vallë
Përpiqej t'i fshihte në thellësi?

Një të kollur si prej prostitute
Ajo nxirrte orë e çast si mburojë,
Ndërsa unë këmbëngulja se nga librat
Merrja vesh më pak se nga futbolli.

Veç te portë e shtëpisë nën ca jargavanë
Ajo psherëtiu njerëzisht.
Dhe iku me vrap pas puthjes së parë
E kthyer në madonë sërish.

IX

Gjithë mbrëmjen fluturuam mbi qytetet e Evropës.
Natën avioni u ul n' aeroport.
Ç'pati mes nesh,
Llora,
Harresë, ftohje, abort?

Tek dera e avionit era të priste.
Zemra me dëborë m'u mbush.
Si një vetmi e madhe
Zbrisja,
Por n' aeroport.
Askush.

Askush.
Hamej, merrini këto valixhe.
Të rënda?
Janë mbushur me pritje.

Gjithë natën fluturuam mbi qytetet e Evropës.
Ti, s' dija ç'kishe, s'më prite.

X

Në « Kafe Artistike » bashkë jemi prapë.
Jashtë dëbora ruse.
Brenda ti.
Shkrofëtin brenda meje geni i racës:
Prapë me sllaven bën dashuri.

Pusho, gen i vjetër i racës,
Në thellësi, në humnerë hesht.
Nëse jetës sime do t'i duhej një kryq,
Kryqi im ajo le të jetë.

XI

Dhe ja gdhiu mëngjesi plot gazeta.
I ngrysur, shpresëpakë, shtetëror.
Kemi flakur të dy mburojat,
Si qelqi të thyeshëm jemi prore.

Ku janë ditët e shkundeshme.
Të dielat mendjelehta, të martat,
Kur ti me sthurjen, unë me injorancën,
Vërtitësim si me maska?

Tani që të tjerët rresht vunë maskat
Ne papritur i hoqëm ato.
Fishkëlle, ulëri, erë e marrë,
Orën e ndarjes këndo!

XII

Ndarja...
Një fjalë goje
Por ndarja është e rëndë, shpirtin ta qit.
Të ndërtosh një ndarje për të qenë
Është më e zorshme se të ngresh një piramidë.

Si yjet janë vërtet dashuritë,
Kërkojnë hapësira të mëdha e po aq mund.
Por jetë e njeriut s'është galaktikë
Që të njerë kaq yje e katastrofa e shkumb.

Në jetën e ngushtë koha vërtet s'mjafton
Për dashuri,
Për ndarje,
Harresë.
Pleksen dashuritë dhe ndarjet dhe harrimi,
Këngëtor i thinjur shëtitës syqorruari...
Era e nëntorit
Librin e tretë të vjeshtës
Shfleton dhe e mbyll duke ulëritur trishtuar.

Të gjitha këto rikujtoj
Ripërtyp
Në dhëmbë gurët e pendimit më kërcasin,
Asfalti i zi më varet nofullave të lodhura.
Kështu, pra, Larisa, moskovitja.
Kështu, pra, Llorë.

1961

LOKOMOTIVA

1

Në bregun e shkëlqyer të detit,
Në sfond të bardhë valësh, resh e rrezesh,
Pranë pistave të dansit,
Ndanë hotelesh e kaltërsish,
Lëviz ti ngadalë,
Njollë e zezë,
Duke rënkuar mbi binarët,
E rëndë, e ngrysur lëviz.

Lokomotivë e plazhit, lokomotivë e vjetër.
I çon mysafirët detit,
I heq mysarifët detit.
Prodhuar më 1940 në Essen të Gjermanisë,
Ndanë një deti të huaj po i ngrys
Ditët e pleqërisë.

2

Je lodhur e plakur,
Ofshan, djersin e nxjerr shkumë.
Pas çdo udhe që bën

Lodhesh edhe më shumë,
Megjithëse tërheq një peshë kaq të lehtë
Siç është lumturia...
Lokomotivë e zezë, lokomotivë e vjetër.

3

Pranë një deti të huaj
Ç'gëzim vallë të ka mbetur,
Veç këta çifte të rinjsh,
Këto vajza të shkujdesura,
Këta fëmijë që shkërbejnë zhurmën tënde të vjetër.
Duke të ndjekur pas me britma e të qeshura.
E megjithatë, ti këtu je e huaj,
Një plaçkë lufte,
Një njollë lufte e zezë
Në këtë sfond të kaltër uji e rrezesh.

4

Si invalidi plak, që në luftëra u sakatos
Dhe i gjallë pas luftërave diku mezi u sos.
Dhe i japin pastaj një punë të lehtë,
Ashtu dhe ti, lokomotivë e detit,
Nga plazhi në qytet shërben tani,
Për herë të parë tërheq kaq lumturi,
Për herë të parë tërheq gjëra të kthjellta,
Kaq gjëra të bardha
Mbi trupin e madh, të zi,
Lokomotivë e luftës, lokomotivë e ashpër.

5

Pranë detit të qetë, pranë dallgëve,
Të kujtohet rinia kaluar mes flakëve.

Nga njëri skaj i Evropës në tjetrin skaj
Nga njëri front në tjetrin front,
Duke vrapuar me vërshëllima, sirena e vaj,
Nga njëri horizont i ngrysur në tjetrin horizont,
Ti suleshe përpara ditë e natë tutje,
Duke klithur si shpend i egër,
Duke i rënë borisë së luftës,
Përmes peizazheve, gërmadhave, pëmdritjeve të zjarreve.
Mes qytetesh, që bijtë ua merrje,
Mes miliona duarve, qarjeve,
Shtyheshe përpara,
Ulërije
Sipër shkretëtirës së ndarjeve,
Pas vetes
Jehonat u lije hapësirave,
Trishtimin binarëve.

6

Nën re, nën shi, nën alarme, nën avione
Tërhiqje e tmerrshme
Divizione, divizione.

Herë-herë,
Nën shiun e mërzitur,
Përmes gërmadhave,

Ktheheshe bosh nga frontet
Vetëm me shpirtrat e ushtarëve.

Me vagonat rresht të lagur nga mjegulla
Dhe sipër një hënë ulëritëse.
Ishin shpirtrat e ushtarëve më të rënda se tanket,
Ndaj ti gulçoje e ngrysur.

Ktheheshe trishtueshëm
Dhe ulërima jote ishte më therëse,
Dhe ngjaje e gjitha si një kllapi e zezë,
Hamall i tmerrshëm i luftës,
Lokomotivë e vdekjes.

7

Mos ëndërron prapë të sulesh si veri
Rrugëve të luftës
E hekurta shtazë,
Tani që mbart e bie kaltërsi,
Si invalidi plak,
Që si mbarti murtaja në front
Tani mbart e bie ujë në dasmë?
Ti, që mbi supe mbajte vdekje, regjimente, ushtarë,
Ndoshta të vjen turp që mban tani në krahë
Buzëqeshje vajzash të nxira nga dallgët,
Dhe vetja të duket ndoshta si një dado,
Që ngre kaliboç nipër të huaj,
Lokomotivë e zyrtë, lokomotivë e ashpër.

Ndaj, kur vjen muzgu herë-herë,
 Kur ti dremit atje në bregun me shkumë,
 Në mes qetësisë së madhërishtme
 Lëshon ndonjë klithmë,
 Sikur trembesh në gjumë.

Dhe me klithmë ndonjë nga shoqet të përgjigjet,
 Dhe heshtni prapë
 Në paqen e mbrëmjes sipër shinash,
 Silueta të mëdha.
 Në këtë orë të vonë,
 Ju kap një mërzi e zezë lokomotivash.

Së shpejti do fillojnë anë detit shirat,
 Do të mbyllen plazhet,
 Do t'ikin kaltërsitë.
 Gjethet e verdha do fluturojnë sipër shinave,
 Do të bien ngadalë mbi shpinën e çeliktë,
 Ti do të rrish pa punë
 E vetme në breg të detit,
 Ujërat do të shkëlqejnë mbi pjesët e rënda
 Dhe ti do të qash me lot të fuqishëm
 Pleqërinë tënde të zezë.

1962

BUZËQESHJE MBI BOTË

1

Gërmadhat e reve poshtë shtrihen pa kufi,
Shtylla, blloqe ajri të rrëzuara,
Shkretëtirë.
Poshtë reve bota nën dritëra dhe xhaz jeton,
Në horizonte rrënimesh resh të hirta.

Fluturojmë mbi Evropë,
Mbi qytete të mëdhenj,
Qytete të moçme që tundin në erë
Kulla, kambanore, kryqe të bardhë,
Si qime të thinjura
Që kurrë s'janë prerë.

E vjetër është bota,
E parruar,
Kaq shumë akoma duhet bërë.
Nga pislleku i vjetër për ta pastruar,
Për ta rilindur të pastër të tërë.

2

Vendet n'avion i kemi përbri
Unë dhe një kapitalist plot dhjamë,
Stjuardesat
Drekën na sollën të dyve
Në duar pirun e thikë na dhanë.

Tani qytetet atje poshtë duken si pjatanca,
Që plot ndërtesa, stacione, muze brenda mbajnë.
Ai mori pirunin
Dhe mua m'u duk se
Si torta
Ndërtesat, stacionet, muzetë,
Bëhet gati t'i hajë.

Zhytur në kolltukë
Hamë drekë ne të dy,
Vërtitet mbi botë piruni i tij.

3

Erdhi mbrëmja.
Drejt nesh errësira vrapon e shpejtë.
Të kap një mall për shtëpinë,
Ku jemi, thua, ku.

Poshtë nesh
Qytete të panjohura nisën të bëhen inkandeshentë.
Dhe si prush i zbehtë
Skuqin aty-këtu.

Këtë natë të ftohtë, të huaj, të largët,
Duart të vjen t'i zgjatësh e t'i ngrohësh
Mbi këto qytete
Si mbi mangallë të largët.

4

Zbresim në errësirë,
Papritur na shfaqet,
Larë në drita verbonjëse,
Aeroporti i mesnatës,
Vijat e reklamave tendosen joshëse
Si tatuazhe të kaltra në trupin e natës.
Padashur të kujtohet dritë e zjarrit të vatrës
Në shtëpinë e largët,
Dritë e ndershme e vatrës.

Dhe padashur thua,
Vallë ç' do të mendonte,
Duke parë reklamat nëpër kate,
Sikur nga avioni të zbriste sonte
Prometeu
Si pasagjer nate?

Mes erës së ftohtë të ecte në pistë,
I zbehtë nga neoni fare;
Unë zjarrin s'e vodha nga perënditë
Për këto reklama lajkatare.

5

Ulemi në Kopenhagen.
Bie shi,
Ujërat rrjedhin në qelqet e mëdha n'aeroport.
Në spikamën e ujërave
M'u shfaqe ti,
Flokëlëshuar,
Dhe zemra më rrahu fort.

Ballin mbështeta në njërin nga qelqet pa kufi.
Qelqe më rrethojnë ngado,
Qelqe djathtas e majtas.
Dhe në të gjitha horizontet derdhes e derdhes ti,
Flokëlëshuar si ky shi i Danimarkës.

6

Si barinjte tanë, kur mbajnë në qafë
Një dele të bardhë që e çojnë në vathë,
Ashtu mbaj në qafë
Një shall plot figura:
Qafën time kanë shaluar
Qytete dhe ura.

Në qafën time tunden degët e palmave,
Kishat e Amsterdamit u bien kambanave,
Parqe e muzera rrinë në radhë,
Në qafën time
Bota
Si një dele e bardhë.

Për të gjitha këto unë vura qeleshe,
Qeleshe mbi piramidat,
Mbi Shën Mërinë e Parisit,
Mbi koka racash të ndryshme
Qeleshe,
Sikur vura mbi botën
Një buzëqeshje.

1962

PATY

Ti ike udhës së pafundme,
Ku zverdhin drurët gjetherënës.
Mbi gjokse pellgjesh tani tundet
I arti medaljon i hënës.

Lejlekët ikën. Fill pas teje
Si stof i keq u zbeh blerimi,
Dhe ngjajnë toka, pylli, reja,
Me negativin e një filmi.

Tani në fusha shkoj menduar,
Ku nis të fryjë erë e ftohtë,
Ku ca mullarë të gjysmuar
Duken që larg si donkishotë.

Ç'të bëj, po them me veten time,
Në këtë orë të vonë të muzgut,
Kur qerrja baltrave bën shkrime,
Të lashta si të Gjon Buzukut?

Do shkoj të ulem përmbi pellgjet,
Ti pi në gjunjë duke rënë.
Në grykë e di që do më ngelet
I ftohti medaljon i hënës.

1963

KATARAKTET

Kataraktet kërcenin teposhtë,
Si kuaj të bardhë, të vullshëm
Plot jele shkume e ylberesh.

Por befas te buzë e greminës
Ranë me këmbët e para,
I thyen, oh, këmbët e bardha.

Dhe vdiqën në rrëzën e shkëmbit,
Tani në sytë e tyre të shuar,
I akullt, pasqyrohet qielli.

1963

POEMË VJESHTE

1

Si erdhi kjo vjeshtë kështu papritur, anembanë
Ky ajër plot elektricitet,
Këta stola të lagur parqeve.
Veturat e një delegacioni kaluan shpejt me radhë;
Gjëmimet u ndien tutje horizonteve të largëta.

Rojtarët e parqeve tani mbledhin karriget,
I grumbullojnë këndeve,
Ndanë pistave të shkreta.
Në vendet bosh t'orkestrave dirigjon era
Koncerte të verdha fletësh.

Telat e telefonave dhe të telegrameve në hapësirë,
Të nderura zgjaten drejt pafundësive.
Nëpër telat e lagur, që çajnë qiellin e hirtë,
Një telegram lamtumire
Do t'u dërgoj kaltërsive.

KATARAKTET

Kataraktet kërcenin teposhtë,
Si kuaj të bardhë, të vrullshëm
Plot jele shkume e ylberesh.

Por befas te buzë e greminës
Ranë me këmbët e para,
I thyen, oh, këmbët e bardha.

Dhe vdiqën në rrzën e shkëmbit,
Tani në sytë e tyre të shuar,
I akullt, pasqyrohet qielli.

1963

POEMË VJESHTE

1

Si erdhi kjo vjeshtë kështu papritur, anembanë
Ky ajër plot elektricitet,
Këta stola të lagur parqeve.
Veturat e një delegacioni kaluan shpejt me radhë;
Gjëmimet u ndien tutje horizonteve të largëta.

Rojtarët e parqeve tani mbledhin karriget,
I grumbullojnë këndeve,
Ndanë pistave të shkreta.
Në vendet bosh t'orkestrave dirigjon era
Koncerte të verdha fletësh.

Telat e telefonave dhe të telegrameve në hapësirë,
Të nderura zgjaten drejt pafundësive.
Nëpër telat e lagur, që çajnë qiellin e hirtë,
Një telegram lamtumire
Do t'u dërgoj kaltërsive.

2

Dhe plazhet tani janë braktisur,
« Turizmi » u zbraz.
Rëra trishton nën valët anembanë,
Lokomotivat me gjoksin e zi.
Erën e qullur çajinë, duke vërshëlyer si huliganë,

Përse fishkëllen lokomotiva hapësirave të pambaruara,
Kaq të vështirë e paska gjiganti i zi
Të tërheqë atë vagon,
Ku mbështetur në dritare
Rri një kokë e bukur
Me një mendim në sy?

3

Dhe unë kthehem nga plazhi me tren,
Kam në shpinë
Një fotoaparat
Të vogël, të zi,
Ashtu si udhëtari, që ecën luginës,
Me torbën e bukës
Mbi shpinën e tij.

Në të kam copëra pamjesh të fiksuara.
Copëra jete e kohë
Të ndalura n'eter,
Buzëqeshje të dashura,

Minuta të kristalizuara,
Të gjitha të ngrira
Si në frigorifer.

Në netët e gjata të dimrit të gjatë
Do të nxjerr ç'ka brenda ky aparat.

4

Që nga tarraca e apartamentit
Vështroj i qetë tutje
Si ikin dallandyshtet,
Dhe qiellin me çarçafët e zhubrosur të reve,
Si një shtrat pasionesh vigane
Të shprishur.

Kështu të çrregulluar qiellin e lanë
Muajt e verës,
Që na shkuan pranë.
Së shpejti shiu do të qullë dhenë
Me një monolog të gjatë, si në romanet modernë.

5

Retë
Gjoksin e hirtë grisin
Mbi tymtarët e hekurt të fabrikave që tymosin.
Rrufepritëset
Reve të rebeluara vetëtimat ua thithin

Dhe në gjirin e tokës së zezë
Thellë i burgosin.

Tokë e fuqishme,
E zezë, e qullur, metalike,
Të ndiej si merr frymë thellë e jeton,
Ndërsa retë e egërsuara i çarmatos,
Krenarinë ua zbret,
Vrapin ua sundon.

6

« Të shkulje vetëtimat me gjith' rrënjët nga retë,
Si rrepat e kuqe nga balta,
Të shkulje rrënjët e shirave,
Të tufaneve të rreptë
Dhe të borës,
Rrënjët e kristalta.

Qielli të pastrohej si toka
Nga barishtet e këqija,
Të na shpalosej mbi koka
Vetëm kaltërsia. »

Kështu më thoshe një ditë
Me një buzëqeshje të trishtë.
Po a e di se qielli
I mërzitshëm

Pa të gjitha këto
Do të ishte?

Do t'i merrte njerëzit malli
Për një re,
Për një suferinë,
Për vetëtimat do ëndërronin
Si për një trëndelinë,
Dhe i urryer do na bëhej
Qielli meskin.

7

Zogjtë e fundmë që ende s'janë nisur,
Si pasagjerë të vonuar
Mbi tela qullen në shi
E cicërojnë sikur thërresin:
« Taksi, taksi ».

Unë me jakën e ngritur ndala në trotuar,
Duke parë mbi tela
Zogjtë qyqarë:
Sikur, mendova,
Policë për çudi
Të ngrejë dorën,

Të ndalë taksi,
Taksi për zogjtë,
Për zogjtë taksi.
Unë me jakën e ngritur ëndërroja në shi.

Tani vetëtimat
 Mbi shpinat e reve
 Adresa të çuditshme shkarravisin
 Dhe retë si zarfa të mëdhenj notojnë.
 Si zarfa
 Që stinët njëra-tjetrës ia nisin.

Dhe ç'kanë shkruar në to
 Vetëm ato e dinë.
 Ndoshta të shirave monotoninë.
 Ndoshta të bubullimave dashurinë,
 E histori qiejsh, që veç ato i dinë.

Prapë breshri kërcet në ballkon,
 Era fryn e vrazhdë.
 Laj edhe unë gjer natën vonë
 Të fundit fotografi të plazhit.
 Në solucionet e vjeshtës rishfaqen
 Kujtimet që brigjeve lashë.

Fillojnë të duken një nga një
 Ca re,
 Një breg,
 Një vilë;
 Pastaj dallgë

Dhe, si me magji,
Midis reve dhe dallgëve
Shfaqesh ti.

Ti shfaqesh dhe ma bën me dorë
Larë në mendimet vjeshtore.

1959-1964

TË HUAJ JEMI

Të huaj jemi ne prej kohësh,
Ç'ish për t'u thënë është thënë,
Si gurët që zënë vend në tokë,
Në jetë vend ne kemi zënë.

Drejt njëri-tjetrit kemi mbyllur
Të gjitha rrugët edhe shtigjet,
Si dy qytete mesjetare
Me mure, heshta dhe me pirgje.

Por natën, kur i lodhur truri,
Portat i mbyll me qetësi,
Ti gjen një shteg dhe futesh brenda,
Një shteg që vetëm ti e di.

Pastaj si në rrugica parqesh,
Shëtit mes cirkovolucionesh,
Hyn nëpër ëndrra e shkujdesur,
Fanitesh, qesh, ma bën me dorë.

Po kur mëngjesi zë afrohet,
Nis shqetësohesh befas ti,
Dhe heshturazi del përjashta
Nga shtegu, që veç ti e di.

E dita vjen. Rrjedh prapë jeta.
Dhe ne të dy si dhe më parë
Të ftohtë rrimë e të pamposhtur
Si dy qytete mesjetarë.

1964

EPILOG

BREZAVE QË VIJNË

Ju do të vini në kohëra më të qeta,
Shumë fjalë tonat pa kuptim kanë për t'ju dukur,
Se shumë fjalë do t'i ketë zhdukur jeta,
Ashtu siç, ndoshta, tigrat do ketë zhdukur.

Duke hyrë në gërmadhat e forta
Dhe madhështore të poemave tona,
Me logjikën tuaj të ftohtë
Do përpigjeni ndoshta të na gjykoni.

Gërmadhat do të heshtin.
Veç jehonën
E zërit tuaj mbrapsht do kthejnë.
Dhe një mijë herë sikur ju të gjykoni,
Të një mijë herët zërin mbrapsht do kthejnë.

Kështu do ndodhë, në qoftë se drejt s'grykoni,
Pranë heshtjes sonë krenare pa kufi,
Dhe në qoftë se rastësisht harroni
Fjalët e zhdukura,
Të zhdukurën borgjezi.

1964

DIMRI

Dhe vjeshta shkoi, fletët e saj
I vërtit era, i përpjek.
Dimri si perandor kinez
Ngjyrën e verdhë kudo e ndjek.

Dhe këto re që tani vijnë
Ndryshe nga retë e gjertanishme,
Të shkreta janë, pa vetëtima,
Porsi djerrina të mërzitshme.

Porse nën to qyteti zien
Me drita, zhurma dhe trafik.
Dhe flokët e tymta të uzinave
Mbi supe i bien madhërisht.

Ja horizonti i bardhë i dimrit,
Përballë peizazhit që lëviz,
Harxhon të fundit vetëtimë
Si reporteri të fundit blic.

1965

FUND VJESHTE

Autobusët urbanë nga periferitë
Drejt qendrës mbi qelqe sjellin brymën.
Vjeshta si luaneshë krifëverdhtë
Ruan ditët e fundit nga dimri.

Te vitrinat, te dyert e kafeve,
Kalimtarë të shumtë ka.
Në reflekset e flokëve të tu
Një nuancë e kuqërremtë ra.

Pranë ditëve të tua të bardha
Kalova sot rastësisht.
Ti u trembe? Unë ujk nuk jam,
(As dele nuk jam, natyrisht).

Po ti eja, atje të shkojmë,
(Pa përfillur fjalët e botës),
Ku nga avulli xhamat e kafeve
Ngjajnë si pamje që s'janë në fokus.

N' autobusët urbanë eja,
Të shkojmë periferive me brymë.
Të shikojmë si vjeshta krifëverdhe
Ruan ditët e fundit nga dimri.

1968

TI QAVE...

Ti qave dhe më the me zë të ulët
Se unë të trajtoja si prostitutë.
Aherë lotëve të tu s'ua vura veshin,
Të desha, pa e ditur se të desha.

Veç një mëngjes të beftë kur u gdhiva
Pa ty dhe bota krejt e zbrazët m'u duk,
Aherë e kuptova ç'kisha humbur,
Ç'kisha fituar kuptova gjithashtu.

Më rrëzëllinte si smerald mërzijs,
Dhe lumturia ngrysej si një muzg me re...
Nuk dija kë të zgjidhja nga të dyja
Sepse secila m'e bukur se tjetra qe.

Se ish i tillë ky koleksion bizhush
Që dritë e terr lëshonte njëkohësisht,
Që njëqindfish etjen për jetën shtonte,
Por dhe që vdekjen ndillte njëqindfish.

1970

TE KËSHTJELLA E HAMLETIT NË DANIMARKË

Elsinor. Ç'akt është ky? Hyjnë turistë. Hyjmë ne.
Sa shekuj kaluan që ty, princ Hamlet,
T'u shfaq fantazma atje n'atë ledh,
Atje n'atë ledh, nën hënën e zbehtë,
Ti ngrive nga tmerri, princ Hamlet.

Veshët më dhembin
Nga një zhurmë skëterre,
Milionat krime kanë dëgjuar veshët,
Tonelata helmi në to janë derdhur,
Propaganda fryn si erë e parreshtur.
Vër sa të duash pambuk në veshë.

Ekranet e TV-ve janë të kaltra sonte, janë të zbehta,
Më të zbehta se fantazma e tët eti, Hamlet.
Tregojnë ekranet për krime të hershme,
Parathonë ekranet krime të tmerrshme:
Çekosllovakia u gjet e vrarë në gjumë një mëngjes.
(Oh, helmi në vesh, ç'është helmi në vesh).
Përpëlitet Vietnami i prerë mespërmes
(Oh, helmi në vesh, ç'është helmi në vesh).

Bota plot trupa të gjymtuar shtetesh,
Gjokse, copa të prera skaj më skaj.
Ja antenat sipër saj si skelete,
Hapin krahët sikur thonë « s'kemi faj ».

Ti ende habitesh atje mbi ledh
Nga tregimi i fantazmës, princ Hamlet,
Kurse unë sonte në Ruajal Hotel
Do të fle nën një çati me një krim, me një mbret...

Perandori Hirohito në Ruajal Hotel
(Akti i fundit. Hyjnë oborrtarë, të TV-së reporterë)
Në veshë dhembje,
Zhurmë e paprerë.

Kush do ta vrasë sonte mbretin në Hotel Ruajal?
Sontë spikerët janë të ngrysur, të zbehtë,
Ja antenat para kohe thonë « s'kemi faj ».
Propaganda fryn e shfryn parreshtur,
Vër sa të duash pambuk në veshë.

Perandori Hirohito në Hotel Ruajal.
Presin varg ekranet si të mpirë.
Me thikë, me helm, me plumb? Jo, dhe jo,
Perandori mund të bëjë harakiri.
Do të dridhen telat, spikerët do të mbytin botën në vaj.
Ah, Hotel Ruajal, u shofsh, Hotel Ruajal!

Fantazma të tregoi për një gotë helm, Hamlet,
Seriozisht ti e more tregimin e saj.
Por ç'ka bërë fantazma, kur ishte mbret,
Ç'det me helm ka derdhur, ç'oqean me vaj?...
Ja kështjellat ngrenë lart pirqjet skelete,
Sikur duan të thonë: s'kishin faj.

Nga emisionet e mbrëmshme ekranet janë të zbehta,
Më të zbehta se fantazma e mbretit Hamlet.
Të gjithë të vërtetën ekranet s'e thonë,
Ashtu si fantazma në rrëfimin e saj.

Rrinë përpara tyre miliona Hamletë,
Mallkojnë, dyshojnë, shaj dhe shaj.
Lart antenat në qiellin gri me erë
Tundin krahët, sikur thonë: s'kemi faj.

Perandori Hirohito në Ruajal Hotel.
Hipin, zbrezin ashensorët si në katet e skëterrës...
Fantazmë llafazane, pa zbrit nga ai ledh!
Krimet klasore dredhin botën si rrebes,
Mjaft me helmën në vesh!

Kopenhagen, Royal Hotel, 1971

MUNDJA E BALLKANASVE NGA TURQIT NË FUSHËN
E KOSOVËS MË 1389

Fusha e mbytur në gjak e kllapi shumëgjuhëshe shtrihej tutje.
Bashkë me ditën, ballkanasit u thyen. Medet!
Gadishulli i madh u gdhi Evropë e u ngrys Azi.

Gjëma vraponte rrafshnaltave, ikte grykave,
Ato dot nuk e mbanin, ia kthenin maleve gulçonjës,
Që e rrokullisnin pllajave, kërkonin ishuj për t'ua ndarë,
Po ishujt s'gjendeshin. Gjithçka qe bërë katrahurë.
Furtunat në qiej u hutuan, vërtiteshin si të verbra.
Plakeshin në çast vetëtimat e binin nëpër baltëra.
Qiejt po zhvisheshin. Mjerë ju, popuj të Ballkanit.
Mjerë ju gjuhështerpa, me mbaresa si shkopinj të thatë,
me alfabete të përgjakur.

Si do t'ju djegë malli për të pjellë një vjershë. Medet!

Ç'gjak do të derdhet për të ndrequr ç'u prish këtu.

Ra nata. Një qiell i panjohur u shtri mbi gjithçka, i ftohtë,
Pastaj gjysmëhëna doli e mori në dorëzim gjithçka.

1975

LAOKOONTI

Më shihni tek mbytem nga gjarpërinjtë
Në muze të Luvrit, në Madrid, në Nju-Jork.
Para syve tuaj e aparatësh turistësh
Qindra vjet kam që vuaj, ngaqë s'flas dot.

Si të flas? A mundet një nofull mermeri
Të lëvizë një grimë, të qortojë diçka?
Vini re sytë e mi, te zgavrat e thella,
Një enigmë si amebë të tharë atje ka.

Një të fshehtë të madhe ndrydh brenda gjoksit
Para syve tuaj, në Paris, në Madrid.
Ah, do doja gjarpërinjtë dyfish të m'i shtonit,
Veç sekretin e madh ta shkarkoja një ditë.

Tek më vini rrotull, unë them me vete
Kaq të verbër të jeni, sa mos ndieni këtë,
Që ky ngërç e ky ankth në gjithë qenien time
S'është nga gjarpërinjtë, po nga tjetër gjë?

Mijëra herë në mijëra net e ditë
Të vërtetën e frikshme përsëris papushim.
Me shpresën e marrë se nga kjo përsëritje
Ndoshta mermeri pëson një ndryshim.

Po s'ndërron ai kurrë.

Art i skulpturës

Gënjeshtrën mbi mua ka ngrirë përgjithnjë.
I mbërthyer në dëshminë e saj të rreme,
Të vërtetën kujtoj dhe qaj për të.

Si çdo gjë e tmerrshme, është i thjeshtë sekreti,
Që brenda boshllëku i gjoksit tim mban.
Afroni, pra, kokat të dëgjoni të vërtetën,
Mua s'më mbytën gjarpërinjtë, po trojanët më vranë.

O sikur të mundja gjithçka të tregoja,
Si do të ngrinit para meje si gur,
Por unë jam i dënuar mes rropamës suaj
Moskokëçarëse, monologun të thur.

Ju e dini se përpara Trojës aherë
Kali i drunjtë, dhuratë e grekëve u shfaq.
Ky kalë në dy grupe i ndau trojanët:
Ta pranonin atë ose ta flaknin sakaq.

Pajtim me armikun, ulërinin tradhtarët,
Mjaft më me luftë, zjarre dhe helm.
Erdh' koha që shpatat t'i kthejmë në parmenda,
Armiqtë në miq erdh' koha t'i kthejmë.

Në mbledhje të gjatë « pro » dhe « kundra » kalit,
Unë « kundrat » kryesova me tërbim.
Dhe juve ju kanë thënë se aherë hyjnitë
Gjarpërinjtë më dërguan si ndëshkim.

Ç'përralla kalamajsh, ç'trillim për budallenjtë.
Unë gjarpërinjtë do të sprapsja me një shkelm.
Po ç't'i bëja fushatës së tradhtarëve kundër meje,
Shantazheve, letrave anonime plot helm.

Ditë e natë e me javë polemika vazhdonte
Nga shtresat e mesme gjer lart në qeveri.
Ishte vjeshtë.

Nën qiellin e hirmosur me erë
Kali i drunjtë përjashta priste në shi.

Atë kalë unë i pari e kisha goditur,
Ndaj, e dija, këtë s'do ma falnin përjetë.
Më në fund « vijë e butë » fitoi mbi « të ashprën »
Dhe ne, « kokëfortët », na vunë në arrest.

Në burg, me gotën e ujit, në mesnatë
Helmin më dhanë ata të pi,
Ata që ulërinin kundër dhunës dhe shpatës,
Që dinin të kafshonin tamam si gjarpërinj.

Në mëngjes që pa gdhirë në breg të detit
Ma hodhën kufomën drejt mbi zhavorr.
Rapsodët aherë anembanë përhapën
Versionin fals të gjarpërinjve hyjnorë.

Ky ishte mbarimi i polemikës për kalin,
Ju e dini me Trojën ç'ndodhi pastaj.
Tre mijë vjet rresht,
nga muzeu në muzera,
Unë hamalli i mermertë gënjeshtren mbaj.

Tre mijë vjet... Akoma zjarret e Trojës
Si floknajë e kuqe më rrinë në sy,
Po më i tmerrshëm se zjarret, kujet e vomet,
Ishte fundi fare,
kur u bë qetësi.
Trojë e braktisur.
Gërmadhë.
Hi i ftohtë,

Dhe poshtë ne të vdekurit shtrirë
rresht.

Dhe papritur, në muzg sipër tokës së mardhur
U ndje diçka që atë çante përmes.

Ç'ish kjo gërvimë kështu, kjo jehonë.
Vumë veshin. Kuptuam. Grekët e ligj
Përmbi qendrën e qytetit me parmendë lëronin,
Për të thënë se Troja përjetë vdiq.

Ja më në fund dhe parmenda e tyre.
Ah, plugu i saj si na çante më dysh.
Nga tradhti e Trojës, nga gjithë dhembjet,
Ky kafshim i parmendës m'i hidhuri ish.

T'i kthejmë shpatat më në fund në parmenda.
Kështu thërrisnin atëherë ata.
Midis fjalëve tuaja, si mallkim, si gjëmë
Veshët më kapën dhe këtë hata.

Më kanë lodhur më shumë, besomëni, ca fjalë,
Se kjo peshë e neveritshme gjarpërinjsh.
Ju, që gjer në hënë keni shkuar, si vallë
S'depërtoni dot gjer në gjoksin tim?

Gumëzhima juaj si zhaurimë deti
Më vjen nga çdo anë, më përplasen në vesh.
Nga copëra bisedash shumëgjuhëshe rreth meje
Shqetësimet e mëdha të botës marr vesh.

Dëgjoj emra shtetesh të reja që kanë dalë,
Emra kombesh e popujsh të rinj dëgjoj,
Veç ai, i vjetri, i tmerrshmi kalë,
Ashtu si aherë ka mbetur njëlloj.

Prej potkonjve të tij unë rrëqethem akoma
Dhe kështu në mermer i mbrojtur siç jam,
Kurse ju, të pambrojturit, ju prej mishi dhe kocke
Vërtiteni mospërfillës nga salla në sallë.

Vërtiteni,
Flisni për teatrin e për plazhet,
Për gjithfarë motorësh e gjithfarë qeverish,
Pa ju shkuar mendja se ai mund të shfaqet
Në një ditë të rëndomtë, një mëngjes me shi.

Ashtu si aherë...
Po mjaft, u lodha.
Nga vërtitja juaj po më erren sytë.
Nga rropama juaj veshët më gjëmojnë
Në muze të Londrës, në Luvër e Madrid.

Në më pafshi ndonjë ditë të bëhem copëra
Nga marazi, siç thonë, të plas, t'ia bëj « krak »,
Jo kujtimet e Trojës, as gjarpërinjtë monstra,
Por shpërfillja e juaj
do të bëhet shkak.

1975

MËSUESET E FSHATIT

Në udhëkryqe, ndan' xhadeve
Ditët e shtuna dalin shpesh,
Dhe zgjatin dorën nga makinat,
Herë dy nga dy, herë veç e veç.

Por shpesh ata që janë brenda
Me njëri-tjetrin shkëmbejnë fraza:
« Si shumë pretendime kanë,
Mor shoku Jani, këto vajza. »

Dhe janë ata që bëjnë zhurmë,
Që kanë për vete dyzet gojë,
Që i shkruajnë letër Presidiumit
Për një kuzhinë, po t'ju mungojë.

Dhe ato presin makinë tjetër,
Atje në rrugë, atje në shi.
Ato, të urtat gjer në dhembje,
Të thjeshtat gjer në madhështi.

Tek presin, java që kaloi
U rikujtohet si në tymb,
Klasa me nxënësit, gabimet
Q'u përsëritën në hartim.

Në mbrëmje radion dëgjon njëra,
Tjetrës ndër mend i vjen sërish
Shikimi i fotoreporterit,
Q'andej kaloi rastësisht.

Kohë e fejesës i ka ardhur,
Dikujt dhe ndoshta i shkon çdo ditë...
Pluhur i shkumësit, vello e bardhë
U bie mbi supe i trondit.

Po s'ngrenë ato botën në këmbë,
Në komitet, në ministri.
Ato të urtat gjer në dhembje,
Të thjeshtat gjer në madhështi.

1976

MALL

Ca pika shiu ranë mbi qelq.
Për ty unë befaz ndjeva mall.
Jetojmë të dy në një qytet,
Dhe rrallë shihemi, sa rrallë.

Edhe m' u duk pak e çuditshme
Si erdh kjo vjeshtë, ky mëngjes.
Qiejt e ngrysur pa lejlekë
Dhe shirat pa ylberë në mes.

Dhe thënia e vjetër e Heraklitit
Seç m' u kujtua sot për dreq:
« Të zgjuarit janë bashkë në botë,
Kurse të fjeturit janë veç ».

Në ç'ëndërr kemi rënë kaq keq,
Që dot s'po zgjohemi ne vallë?...
Ca pika shiu ranë mbi qelq
Dhe unë për ty seç ndjeva mall.

1976

KRISTAL

Ka kohë që s' shihemi dhe ndjej
Si të harroj un' dalngadal,
Si vdes tek unë kujtimi yt
Si vdesin flokët dhe gjithçka.

Tani kërkuj unë posht' e lart
Një vend ku ty të të lëshoj.
Një strofë a notë a një brilant
Ku të të lë, të puth, të shkoj.

Në s' të pranofte asnjë varr,
Asnjë mermer a morg-kristal,
Mos duhet vall' prap' të të mbart
Gjysmë të vdekur, gjysmë të gjallë?

Në s' gjetsha hon ku të të hedh
Të gjej një fushë a një lunajë
Ku butësisht porsi polen
Gjithkund, gjithkund të të shpërndaj.

Të të mashtroj ndoshta kështu
Dhe të të puth e t'ik pa kthim
Dhe nuk do dimë as ne, askush
Harrim ish ky a s'ish harrim.

1979

BJESHKËT E NAMUNA NË DIMËR

As zog, as vetëtimë
Gjëkund syri s'has.
Ngrirë gjithçka. Ëndërr
Veshur në kuarç.

Si në hotelet e shtrenjta
Ku shtegtari s'hyn,
Shiu dot s'i afrohet
Luksit alpin.

Shkëmbinj si tempuj
Nën re, mbi re.
Një varrezë bubullimash
Kujdes, nën këmbë ke.

1980

ARDHJA E VJESHTËS

E pandryshueshme si përherë
Ia mbërriti vjeshta përsëri,
Modifikime avionët patën,
Po krahët e zogjve, kurrsesi.

Ndryshim nuk pati as modeli
I fletës që te parku ra.
Gjithçka përreth kërkon kujtesë
Dhe për kujtesë mall veç ka.

Te hyrja e teatrit prapë
U shtynë për biletë të fundit.
Në prova regjisori iu klith
Njëlloj Cezarit si dhe Brutit.

Pas një rrëmuje gazmore shqote
Si grua e re krehur sakaq,
Që një karficë vë mes flokësh,
Me një ylber dita u shfaq.

1980

BALSAMOSËSIT E ÇMENDUR

Balsamosësit e vjetër nga provinca Kun-Lin
U nisën për udhë të largët.
Rrugës për Pekin, acari të ngrin
Atje, thonë, ka vdekur kryetari.

Balsamosës më të mirë nuk gjen se ata
Në kohërat e sotme moderne.
Njëri trupin di të zbrazë, tjetri kafkën ka,
Lëngun di të përgatitë i treti.

Ecën dhe të lumtur tani janë krejt
Që trupin pa jetë të kryetarit
Megjithëse prej kohësh të sëmurë dhe pleq
Atyre ua besuan së pari.

Kaq kohë të trishtuar ishin të tre,
Asnjë ftesë nga Pekini s'vinte.
Siç duket s'ka më të pavdekshëm mbi dhë,
Herë njëri, herë tjetri psherëtinte.

Ja Lin Bjaο vdiq, vdiq Çu En Lai,
Por prapë ata nuk i ftuan.
Nëjri shkrumb, tjetri pluhur n'erë u shpërnda,
Një në Kinë, një në vend të huaj.

Do të vdesim, siç duket, pa balsamosur kënd,
Psherëtinin në muzg pleqtë,
Gjersa vonë një mbasdite me një trok të rëndë
Korrieri nga Pekini erdhi.

Dhe u nisën tre pleqtë e çmendur larg
Rruga zgjat nëpër dimra, nëpër vjet...
Njëri trupin di të zbrazë, tjetri trurin ka,
Lëngun di të përgatitë i treti.

1980

MËNGJES DIMRI NË PLAZH

Tryeza e pambledhur ashtu siç mbet pas darket.
Nga filmat e së shtunës të lodhura janë ekranet.

E diela që nga rëra mbi perde përsëritet.
I shkretë është plazhi jashtë, ku erë e dimrit ndihet.

Kursyer dielli i dimrit përmbi guaskat bie
Si copërat e servisit që rastësisht u thye.

1980

RËNIA E DËBORËS

Ty ndoshta nuk të shkoi ndërmend
Se qielli rastësisht s'u mbyll
Se kjo dëborë që shtroi kudo
Në të vërtetë ra për ty.

U projektua çdo kristal
I saj në qiell të madh diku
Dhe nuk pushoi së rëni ajo
Gjersa i gjeti flokët e tu.

Që ti ta shkundje me një gjest
Shkujdesshëm krejt e gjithë gëzim
Një natë të tërë qielli punoi
Me ernat në bashkëpunim.

Dhe në mëngjes i zbehtë ai,
I ftohtë hapej madhërisht,
Ndërsa shëtisnim ne të dy
Nën altruizmin e tij të hirtë.

1980

FLUTURIMI I PATAVE TË EGRA NË FORMË V-JE

E krijuan shkronjën
E vetme që dinë:
V-në superbe
Dhe u nisën fluturim.

Diçka lënë pas
Diçka marrin mbi re.
Faleminderit, pata,
Për aq sa bëtë për ne.

Me një shkronjë të vetme
Në qiellin e madh
Sa një raft librash
Na zgjuat mall.

1980

MARS

Ajri ngrohet nga pak
Po mbasditeve bën fresk.
Mbërrijnë zogjtë befas
Si me teleks.

Në lajmet e botës
Ka shqetësim jo pak.
Mbi çatinë e shekullit
Një ylber rri ndërkaq.

Si mëngjes i bruztë.
Pa ankthin që iu prish
Vjen fundi i mijëvjeçarit
Pa apokalips.

1981

AFRIM DIMRI

Në qiell ja u nis një tufë rosash t'egra.
I fundmi ar i vjeshtës u shua e më s'u ndez.
Dhe dimri po afron me grinë e tij funebre.
Me ngricë e me acar dhe një plenum në mes.

Ç'spastrime do të bëhen, për kë vallë ora ra?
Por le të ndodhë ç'të dojë, le të shpërndahen n'erë.
Byrotë politike si puplat në një gjah,
Veç ti të jesh për mua ajo ç'ke genë përherë.

Tek zjarri në oxhak të rijmë pranë mermerit
Në studion dimërore kur qelqet shiu rreh,
Ku heshtin varg kolltukët në madhështi funebre
Ndaj zallahisë së kohës të shurdhër si dhe ne.

Pogradec 1983

MONOLOG

Në natën plot acar një zjarr desha të ndez
Por, nata ish e ftohtë, ah, ç'tmerr i zi që ish,
Ndaj që të mbahej gjallë ky zjarrth n'atë rrebesh
Diçka përherë kërkonte, kërkonte vazhdimisht.

Ndaj si shtegtari murg, që shkarpat mbledh në terr,
Unë hidhja n'atë zjarr gjymtyrët pa pushim.
Por ishin pak ato, ndaj fill pas tyre rresht
Mbi të nisa të hedh copëra të shpirtit tim.

Se s'bëhej ndryshe, dot, se s'bëhej ndryshe, eh,
Se duhej që dikush ta mbante atë flakë.
Në flakëzën-delir që veç vajsosja sjell
Të frikshme pamje ndritnin e dridheshin përqark.

I shihnit vallë ato, dallonit vallë diçka
Ndërsa rreth meje nata me terr e ujë u mbush.
Se donin që të gjithë ta fiknin atë zjarr,
Dikush me ligësi e me padije dikush.

Të tjerë majë kodrash ku dielli kishte rënë.
Të tyret zjarre ndrisnin dhe qeshnin që përtej.
Se s'donin të kuptonin se ç'bëhej këtu brenda.
Se ç'fli kërkon një flakëz që lindet në një terr.

I lodhur nganjëherë kam thënë: shuhu pra,
Në qoftë se nuk të duan, të bjerë natë e pafund.
Të verbtit sytë tuaj kështu ndoshta do t'jenë
Në terrin absolut pa shqetësim kurrkund.

Po prapë diçka më shtynte të ngrihem si somnambul,
Si murgu shkretimtar që shkarpat verbtaç mbledh
Dhe sipër zjarrit prap' të hedh gjymtyrët akull
Dhe copërat një nga një të shpirtit tim të hedh.

1984

ROMANVRASËSI

Në presidiume, midis shefash
A nëpër mbledhje pak më rrallë,
Ti shfaqesh thjesht e buzëqeshës
Dhe sytë i mbyll dhe flet ngadalë.

Dhe thonë shefat: sa i thjeshtë,
Dhe thonë njerëzit: ç'babaxhan.
Kështu shpërndahet kjo legjendë
N'auditore anembanë.

Kështu shkon dita... Por vjen nata
Kur në tryezë rri, oh, ç'tmerr,
Lëkurën befas heq si maskë
Dhe një fytyrë tjetër del.

Dhe letrat hap, çantën e krimit,
Jo më për prozë lapsin zë,
Por për të shkruar denoncimin,
Për të varrosur prapë dikë.

Dhe shkruan fjalët: « ekuivoke ».
« Ka aludim », « kuptim dyfish »,
Ndërsa e ndien si spërkat duart
Gjaku i romanit që jep shpirt.

Makbethi tha dikur: s'e prisja
Të kish kaq gjak Dunkani plak...
Por një roman nga plagët shpuar
Nxjerr shumë e shumë më tepër gjak.

Ndaj nga spërkatja e tij nuk mundesh
Nuk mundesh kurrë të shpëtosh dot...
Më kot vë maskën në fytyrë
Dhe buzëqeshjen vë më kot.

Dikur kinezët mu në këmbët
E varrit të heroit q'u tret.
Varrosnin vrasësin që bashkë
Lavdi e turp t'ishin përjetë.

Do të kujtohesh dhe ti mbase,
Por veç nën këmbët e dikujt
Do çajnë shekujt kështu bashkë
Lavdi e tij dhe i yti turp.

1984

DRERI

O drer i lartë me ata brirë gjer në yje,
Ndjekur nga qentë ikën, ikën, ikën.
Sa herë kokën shkund, rrëzon prej qiejsh
Copëra dëbore e kristalesh pikë-pikë.

Porsi parmendë brirët e tu lërojnë
Veç lartësitë e ngecin në to prore.
Fije viskoze yjsh e brumë kometash,
Ethe agimesh boreale e horoskopë.

Por qentë s' duan t'ia dinë, ata veç lehin,
Rreken të të rrëzojnë e ti prapë ikën,
Nën yje mospërfillës.
Më shumë se qentë
Kjo mospërfillje qiejsh ty të pik.

1984

PAS DARKE

Qelqet e lodhura të gotave
Rrëzëllojnë zbehtë. Më pas
Gjithë natën mallëngjyeshëm do kujtojnë
Buzë të bukura grash.

Në mëngjes te lavamani i bardhë
Ujët do të vërshojë me furi
Dhe qelqi, si pas heqjes së kujtesës,
Do të ndritë, steril, përsëri.

Ndonëse, ndoshta, po ta shohësh me kujdes
Një spikamë do të ketë mbetur i zbehtë.
Sa darka do të duheshin vallë
Për të ngjallur të akulltin qelq?

Sa dihatje, frymëmarrje, buzë
Të bukura grash... Ku ta dish
Por gjatë udhës drejt ndërgjegjësimit
Qelqi do të thyhej natyrisht.

Dhe në rënien e tij kristalor,
Në përndritjen e fundit tek plas
Do të ketë si ofshamë të fundit
Të qeshura e lotë grash.

1984

NË STUDION DIMËRORE

1

Befas dritaret u trandën, jashtë po ndodhte diçka.
U afrova të shoh, gjëmimet vallë ç'qenë.
Gjethe të rrëzuara, si krahë zogjsh, në një hata.
Dhe një breshër si shtresa perlash mbulonte dhenë.

Ç'janë ato zonja, vallë, që shkundin qafat, atje lart,
Që si breshër shkundin perlat, stolitë?
Diçka ka ndodhur, pa dyshim diçka
Në tokë, në qiell, në shpirtra.

Diçka ka ndodhur?
Veç te ti përherë
Në trurin tënd e jashtëzakonshme ngjan gjithçka.
Kurse në të vërtetë
Dimri erdh' në derë
Kjo veç ka ndodhur e gjë tjetër s'ka.

2

Flokët gjysmë të ngrirë,
Të ftohur krejt
Si nga qendra e dimrit
Ti erdhe drejt.

Ca kokrriza breshëri
Solle me vete që jashtë.
Që kishe diçka nga qielli
Kjo dukej haptas.

Diçka nga dritë e tij
Opake, enigmatike.
Kokrrizat e breshrit
Shkrinin pikë-pikë.

Kështu fjalët e tua
Shndërroheshin në dënesë
Për të ngrirë sërish
Në frizerin e kujtesës.

3

Përskaj raftesh të bibliotekës së bardhë
Pasi ike, unë qëndrova në qoshe
Hija e mbretit Hamlet u shfaq
Dhe u zhduk ngaqë s' ishte e nevojshme.

Deliri shumëgjuhësh i Xhojsit
Më ofron shërbimin e tij.
E gjatë është pasditja, më thotë,
Në punë mund të të hyj.

Ç' dialogë të dashuruarish, të ndarësh,
Ç' letra, ç' memuare të hap?
Ja gjysmëpërçart murmurisin në qoshe
Zelda dhe Skot Fitzxherald.

Por unë largohem më tutje
Në raftë të tjerë ik
Më fal, Volodja Majakovski,
Më fal, dhe ti, Lili Brik.

Kaloj ngadalshëm bri raftesh
Kë do doja të ngjallej sërish?
Të pyesja për ferrin Danten?
Gjithçka e ka thënë imtësisht.

T'i bëja ndoshta Eskilit,
Një naive, vulgare, pyetje:
Më të mira ishin dramat që humbën,
Nga ato që kanë mbetur?

Iki më tutje, e pafundme
Prej tyre më ngjan kjo dhomë.

Ja Pushkini, hapat i ndal:
Për Ana Kernën tregomë.

Ndonjë ditë pa dyshim ka ardhur
Në flokë me kokrriza breshri?
Më trego shkrirjen, dënesën
Dhe kthimin pastaj në perla.

Me trego atje thellë nën tokë
Poeti ditët si i ngrys,
Atje ku nuk mbërrin lavdia
E as turpi, natyrisht, nuk mbërrin.

4

Porsi çifuti i kthyer në fé tjetër
Ia behu shiu i konvertuar në breshër.

Sa herë shiu në qelqe do trokasë
Ti do të vish këtu dhe në mos ardhsh.

Qofsh si muzikë, si pikëllim apo si kryq
Unë do të njoh e do të çohem vrik.

Dhe si ai që guaskës perlën ia merr
Nga muzika, kryqi a vdekja do të të nxjerr.

1985

KOHA E PAMJAFTUESHME

S'kam kohë të harroj shumë gjëra,
Që nga mendja t'i nxjerr përjetë.
Për tragjikët e vjetër dhe shkrepëtimat
Do t'më duhen së paku dy vjet.

Dhe ndoshta po aq për Danten,
Për frëngjishten tok me plazhet po aq,
Ndoshta gratë do të jem duke fshirë,
Kur muzgu do t'afrohet ndërkaq.

Si udhëtari me peshë të tepërt
Para avionit që nisët pas pak,
I ngarkuar rëndshëm ende
Do t'afrohem te varri humbak.

Nga supet si ta heq këtë barrë,
Ku ta hedh këtë peshë, si?
Me të s'mund të zbres atje poshtë,
Por as lart dot s'e lë kurrsesi.

I munduar gjer në çast të fundit
Nga mosthënia, nga pengu tragjik,
Një shenjë ndoshta të pakuptueshme
Do t'ju bëj të gjithëve e do t'ik.

Pranverë 1990

AEROPORTI I MESNATËS

Nuk zbres por pllakos si katastrofë n' aeroport të mesnatës.
Prej shkrumbit gjithçka rreth u nxi, pistat ngjajnë si hon.
Në panik dritëzat rendin, të kuqe, ngjyrë vjollcë, të kaltërta.
Pleksen, përgjaken dehshëm, kurora me gjemba sajojnë.

Një të tillë kalimthi rrëmbej, mbi krye e ras si i marrë.
Kush vallë tek toka më shiti, tek baltë e mërzitshme e saj?
Botues e policë së bashku qiellin kërkojnë të ma marrin.
Radari, judë i penduar, tund krahët e klith se s'ka faj.

Paris, nëntor 1991

ORA E LIGË

Është orë e ligë kudo,
Vallë a s' e ndjen?
Era si me bronshit në brinjë
Ndër metro vërshëllen.

Grafititë më shpejt se TV
Shpërndajnë një lajm.
Si me fyt të prerë një tren
Tjetrin ndjek nëpër pjalm.

Është orë rreziku, nën thikë
Një komb pret i shtrirë.
Si peshkop i trishtë horizonti
Thërret për mëshirë.

Një shtet klith për ndihmë, një tjetër
Në gjumë fqinjin vret.
Nga klinikat e thyera tutje
Erë e ftohur ngarend.

Paris, nëntor 1991

DIMRI NË EVROPËN E BASHKUAR.
REFUGJATËT SHQIPTARË

Si zogjtë e qyqes shpërndarë anembanë
Ata që bij të shqipes qenë gjer dje,
Të lodhur nga gjithçka, nga trenat, vizat,
Dhe nga kontrollet q'i gjëmojnë si pré.

Vërtiten, qiejt janë të huaj prore.
Qytetet drita plot, pa gjurmë dhembshurish.
Nga balta e lodhja të rënduara krahët
E zogut mbretëror, gati po thyhen më dysh.

Duhet t'ikin q'andej ku mezi mbërritën.
Të vijnë atje ku ikja ëndërr ish.
Mëdyshjet shpirtrat kështu ua sfilitin,
Tek rendin midis shtetesh e kufijsh.

Shkabën sovrane e kërkojnë ndër qiej
Të vijë të mbledhë shtetasit e vet...
Por qielli s'jep asgjë, e aq më pak
Shqipen dykrerëshe veç në ethe e jep.

Paris, 1992

KRISHTLINDJET NË NEW YORK

1.

Stuhi dëbore në New York, avionët gjithë vonojnë.
Në qiejt lart diçka nuk shkon, dikush po mbytet dikë.
Janë ernat ndoshta që s'merren vesh, radarët janë nervozë.
Një puç qiellor ka ndodhur ndoshta e ne nuk dimë asgjë.

Ne si përherë asgjë nuk dimë, ndërkaq në aeroporte
Në salla pritjesh gratë nxjerrin pasqyrëzat me ngut.
Parfumi i vënë qysh në mëngjes në trup të tyre shqetësohet,
Errësimi i ëmbël mbi pubis besimin prore e humb.

Shtjellë dëbore. Rrokaqiejt ngjasojnë si të dehur.
Do të besosh se e humbën peshën, si retë do ngrihen lart.
Ne si përherë asgjë s'kuptojmë, ne prapë drejt kriminit rendim.
« Ah, ç'kohë e keqe! » përsërisim si papagaj të ngratë.

2.

Avioni lejohet të zbresë më në fund.
Duke shkërbyer engjëjt flatron sërish.
Mbi rrokaqiejt shenjat e kryqit
Të zotin e presin të zbresë lartësish.

Kurrkund në botë bujtësin e largët
S'e presin kaq dehshëm e me kaq bujë.
I varur humnershëm midis tokës e qiellit
Midisësi i madh dëgjon « alelujan ».

Vallë kujt i përket, ka plot dy mijë vite
Që enigmën e hershme s'e gjejmë ne dot.
« Ndorë të qiejve », tha toka kur lart e ngjiti,
« Ndorë të tokës » tha qielli kur e zbriti poshtë.

Ai mbeti në mes: shestimi ynë i thyer,
Ndërgjegja e vrarë, fluturimi që vdiq.
Eshtë vonë që qielli prapë ta tërheqë,
Eshtë vonë që toka ta tretë në gji.

Eshtë vonë për të gjithë... Ndaj na sheh pikëllueshëm.
Vdekjetshëm tek mërzhitet njeriu-hyjni,
Dëshmitar i një pakti, i një bese të thyer,
I ëndrrës sonë tragjike për qiellsin.

3.

Qielli ngryset më shumë. Dyer makinash përplasen.
Ndriçimi që dita me ngut e tret
Shpejton të strehohet në gurë unazash,
E në qafa grash, në Avenunë e Pestë.

Eshtë ora e diamanteve. Në Blumengdale
Ngadhënjimi i tyre vezullon që larg.
Krenarë pa dyshim që vdekjen s'e njohin,
Ndonëse jetën gjithashtu s'e njohin aspak.

Qielli nxin. Ora jonë po bie. Nën panikun
E kabanave të saj dyndemi gjithkund.
Te Rruga Dyzetedy, te kishë e Shën Patrikut
Ne apostujt, gjykatësit, judët e pafund.

Ecim nën ca shenja e shigjeta ndonëse e dimë
Se një rrugë veç njohim: atë që çon në mort.
Të vetmin në botë që të dy kahjet i kishte
E mbytëm, e tani i themi: kthehu, Zot.

Kthehu, bir i Zotit, na trego drejtimin.
Zbërthëna shenjat që s'i marrim vesh.
Humnershëm ai hesht e në vend të përgjigjes
Si drita semaforësh katër plagët i ndez.

4.

Pushoi stuhia në New York, avionët me kohë mbërrijnë.
Në salla pritjesh s'ka më frikë, parfumet s'vuajnë më.
Atë që ndodhi sipër nesh, ne natyrisht s'e dimë,
Çfarë u përmbys e çfarë u ngrit, ne prapë s'dimë asgjë.

Ne shohim veç emblema bankash nën qiellin e hirtë,
Ca « Dow Jones », ca « Dax », ca shifra që shfaqen si në
makth.

Në kartat tona të kreditit kërkojmë plagët e Krishtit,
E shenjat tona, që mes shifrash e zerosh rrjedhin gjak.

Ne s'dimë ku i morëm plagët, ku ramë e ku u thyem.
Afatet tona ne s'i dimë, verdiktin aq më pak.
Ndaj n'aeroporte rendim prapë, me shpresë të gjejmë prapë
qiellin,

Por tokë e rëndë nuk na lë, s'na lë e zeza baltë.
Ne pjellë e saj, robër të saj, mbretër të saj të rremë,
Gjer kur i themi do na mbash në kurthin tënd të zi.
Ajo s'përgjigjet, veç në heshtje, ashtu siç gatit barin,
Për pabesinë tonë gatit ndëshkimin tonë të ri.

New York-Paris, 1997

PËRMBAJTJA

<i>Revoltë e heshtur përmes lirizmit</i>	5
FUSHA SHTRIHET E ERRËT	13
MBRËMJA E FUNDIT NË MOSKË	14
PIZHAMET DHE AEROPORTET	15
IKJA E MOJSI GOLEMIT	17
KËNGA E MILLONAIT	21
LLORA	25
LOKOMOTIVA	34
BUZËQESHJE MBI BOTË	39
PA TY	44
KATARAKTET	46
POEMË VJESHTE	47
TË HUAJ JEMI	54
EPILOG BREZAVE QË VIJNË	56
DIMRI	58
FUND VJESHTE	59
TI QAVE...	61
TE KËSHTJELLA E HAMLETIT NË DANIMARKË	62
MUNDJA E BALLKANASVE NGA TURQIT	
NË FUSHËN E KOSOVËS MË 1389	65
LAOKOONTI	66

MËSUESET E FSHATIT	73
MALL	75
KRISTAL	76
BJESHKËT E NAMUNA NË DIMËR	78
ARDHJA E VJESHTËS	79
BALSAMOSËSIT E ÇMENDUR	80
MËNGJES DIMRI NË PLAZH	82
RËNIA E DËBORËS	83
FLUTURIMI I PATAVE TË EGRA NË FORMË V-JE	84
MARS	85
AFRIM DIMRI	86
MONOLOG	87
ROMANVRASËSI	89
DRERI	91
PAS DARKE	92
NË STUDION DIMËRORE	94
KOHA E PAMJAFTUESHME	98
AEROPORTI I MESNATËS	100
ORA E LIGË	101
DIMRI NË EVROPËN E BASHKUAR.	
REFUGJATËT SHQIPTARË	102
KRISHTLINDJET NË NEW YORK	103

MALL

Ca pika shiu ranë mbi qelq.
Për ty unë befaz ndjeva mall.
Jetojmë të dy në një qytet,
Dhe rrallë shihemi, sa rrallë.

Edhe m'u duk pak e çuditshme
Si erdh kjo vjeshtë, ky mëngjes.
Qiejt e ngrysur pa lejlekë
Dhe shirat pa ylberë në mes.

Dhe thënia e vjetër e Heraklitit
Seç m'u kujtua sot për dreq:
"Të zgjuarit janë bashkë në botë,
Kurse të fjeturit janë veç".

Në ç'ëndërr kemi rënë kaq keq,
Që dot s'po zgjohemi ne vallë?...
Ca pika shiu ranë mbi qelq
Dhe unë për ty seç ndjeva mall.

ISBN 99943-32-54-6

Çmimi 500 lekë